

Appar och funktioner för smarta mobiler och lärplattor

Johanna Kristensson, leg. logoped, språk-, läs- och skrivutvecklare

Olika alternativa verktyg som kompenserar för en nedsatt läs- och skrivförmåga har funnits i många år. Detta är verktyg som kan underlätta både i skolan, i arbetslivet och i vardagen om du har svårt att läsa och skriva. Här kommer lite tankar kring och exempel på olika alternativa verktyg i form av appar till mobiltelefoner och lärplattor. En del av tipsen är operativsystemberoende, men flera är utvecklade både för iOS och Android (vilka är de två vanligaste systemen).

Alternativa verktyg

Exempel på vad som avses med alternativa verktyg är t.ex. talsyntes, rättstavningsprogram, taligenkänning och DAISY-spelare som läser tal- och ljudböcker m.fl. Det är således verktyg som kan kompensera för en nedsatt avkod-

ningsförmåga. Förr genom åren kunde det emellertid vara tämligen krångligt att t.ex. få in en text i en dator för att kunna få denna uppläst med hjälp av ett installerat talsyntesprogram. Förr behövde dessutom ofta flera elever samsas om de enstaka verktygen som fanns på skolan. Om man befann sig ute på stan och behövde få något uppläst, hade man inte möjlighet att ha med sig sina verktyg där. Detta har de senaste åren ändrats radikalt, då tillgången och tillgängligheten till alternativa verktyg har ökat enormt.

Det finns idag många bra alternativa verktyg i form av appar till smarta telefoner och lärplattor.

Förutom att ringa, surfa, skicka meddelanden, ta bilder, spela musik m.m. så finns det möjlighet att använda telefonen till så mycket mer för att lättare

Johanna Kristensson

ta sig igenom sin dag. En stor fördel med att ha sina verktyg i sin telefon är att man kan ha dem med sig nästan överallt. Detta ger en ökad tillgänglighet och större delaktighet för fler, vilket är något som alltid måste eftersträvas. Text är något man möter överallt i samhället och då kan man behöva ha lätthanterliga och pålitliga verktyg som snabbt ger mig tillgång till texten, oavsett var jag befinner mig. Att behärska många olika verktyg och funktioner som hjälper till att göra texten tillgänglig ökar även den egna självständigheten, vilket kanske är den allra viktigaste aspekten.

*"Att på egen hand klara
av att skriva en text utan
en massa stavfel eller
kunna läsa en bok lika
fort som andra jämnåriga
gör dessutom mycket med
självkänslan, som annars
ofta har fått sig en törn..."*

Ökar självständigheten

Att på egen hand klara av att skriva en text utan en massa stavfel eller kunna läsa en bok lika fort som andra jämnåriga gör dessutom mycket med självkänslan, som annars ofta har fått sig en törn om man har stött på hinder i sin språk-, läs- och skrivutveckling. Därför behöver de olika verktygen introduceras tidigt i skolan, så att eleverna inte först måste misslyckas innan de får tillgång och får lära sig använda olika alternativa lärvraktyg. En nyckel till att få det att fungera är att verktygen inte ses som hjälpmedel endast för dem med svårigheter, utan verktyg som alla kan ha nytta av i många olika situationer.

Funktioner i iOS (iPhone/iPad)

I iOS finns det bra inbyggda funktioner i själva operativsystemet. Dessa kostar inget, men du kan behöva göra några inställningar för att de ska fungera.

Talsyntes:

I iOS finns inbyggd talsyntes på många olika språk (27 st i nuläget). Rösterna kan användas till att få markerad text uppläst i t.ex. webbläsaren, ordbehandlingsappar, mejl och sms.

Under Inställningar > Allmänt > Hjälpmedel > Tal gör du de inställningar som behövs. Du kan även få s.k. skrivsko (dvs. att alla ord läses upp medan du skriver) fr.o.m. iOS 10.

Diktering:

I tangentbordet finns det en dikteringsfunktion (taligenkänning) som gör det möjligt att prata in en text. Klicka på mikrofonknappen vill vänster om mellanslagstangenten och prata tydligt.

Om du vill diktera på ett annat språk (t.ex. om du har ett annat modersmål eller lär dig ett annat språk) byter du språk på ditt tangentbord genom att hålla inne jordglobsknappen till vänster om dikteringsknappen.

Nya tangentbord lägger du till under Inställningar > Allmänt > Tangentbord > Tangentbord > Lägg till nytt tangentbord.

Funktionen kan användas till att skriva hela texter eller till att bara skriva ett enstaka ord, som kan vara svårstavat, t.ex. *generell*.

Tänk på att du måste kunna formulera dig skriftligt i tanken först, då talspråket och skriftspråket skiljer sig mycket åt.

Läsarvy:

Genom att använda den s.k. läsarvyn i webbläsaren Safari kan läsbarheten förbättras väsentligt. Läsarvyn tar bort alla blinkande annonser och störande länkar och ger en renare läsupplevelse för läsaren. Texten kan även förstoras och bakgrundsfärg kan ändras till den du föredrar mest.

Ordbehandlingsappar

Det finns en uppsjö av olika ordbehandlingsappar som innehåller smarta funktioner som lämpar sig särskilt bra om du har svårt att läsa och skriva av olika anledningar. Här kommer några exempel.

ClaroSpeak

ClaroSpeak är en enkel ordbehandlingsapp med bokstavsljudning och talsyntes, så kallat skrivveko. Appen använder de inbyggda talsyntesrösterna. Det går även att köpa till andra högkvalitativa röster inuti appen.

Pris: iOS 40 kr. Skolversion finns. Köp till ocr-funktion för 30 kr.

AppWriter Pro

AppWriter är en mångsidig app med högkvalitativ talsyntes (Ivona) och ordprediktion som tar hänsyn till en del felstavningar. I appen finns även en ocr-funktion som gör det möjligt att fotografera en text och importera den för uppläsning i appen. AppWriter innehåller även ett tredjeparts tangentbord med ordprediktion som kan användas i andra appar.

Pris: iOS & Android, 319 kr. Skolversion finns.

IntoWords

IntoWords innehåller både talsyntes och bokstavsljudning och kan användas som skrivhjälp medan du skriver.

Ordprediktionen ger dig ordförslag under tiden du skriver och denna tar även hänsyn till en del felstavningar.

IntoWords innehåller även ett tredjeparts tangentbord med ordprediktion som kan användas i andra appar.

Pris: iOS & Android. 129 kr. Skolversion finns. Köp till ocr-funktion för 65 kr och fler språk för 40 kr.

Rättstavningssappar

Oribi Writer

Oribi Writer är en ordbehandlingsapp som innehåller rättstavningsstöd, bokstavsljudning och talsyntes.

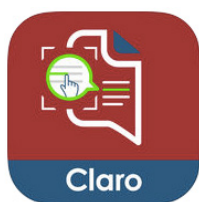
Rättstavningsfunktionen använder samma språkmotor som datorprogrammen Stava Rex och SpellRight och du får därför samma stöd som vid användning av de programmen.

Oribi Writer klarar av att rätta stavfel som nybukt (nybyggt) samt lättförväxlade ord som släckt/släkt. Den engelska stavningskontrollen klarar fel som djörni (journey) och svårigheter med their/they're/there. Tangentbordet innehåller dessutom många formateringsmöjligheter.

Pris: iOS, 129 kr. Köp till fler språk för 50 kr.

OCR-appar

En ocr-funktion (optical character recognition) gör det möjligt att ta en bild på en text och få denna uppläst direkt i mobilen eller lärplattan. Tänk på att textigenkänningen påverkas av hur bra bilden är. Det gäller således att hålla handen stadigt, så att inte bilden blir suddig.

Claro ScanPen

Med Claro ScanPen kan du ta ett foto på en text och omedelbart få denna uppläst. Du markerar helt enkelt med fingret vilket ord eller vilken text du vill få uppläst.

Denna app är särskilt bra till lästal i matematiken, som kan läsas upp om och om igen.

Claro ScanPen använder de inbyggda talsyntesrösterna, men det går även att köpa till andra högkvalitativa (Acapela) röster.

Pris: iOS, 75 kr

Prizmo Go

I Prizmo Go tar du ett kort på en text. Denna bearbetas genast med ocr så att du kan få den uppläst.

Prizmo Go använder de inbyggda talsyntesrösterna i iOS. Du navigerar framåt en mening i taget i texten med Fast forward-knappen. Texten är även redigerbar.

Pris: iOS, gratis

Google Översätt

I Google Översätt-appar finns det möjlighet att ta ett kort på en text och få denna uppläst. Du hoppar då över själva översättningen.

Klicka på kamerasymbolen och fotografera av din text. Måla med fingret över den text du vill få uppläst. Denna text blir nu markerbar och kan läsas upp både med Googles egen talsyntes samt den inbyggda (i iOS).

Pris: iOS & Android, gratis

Anteckningsappar

AudioNote

I AudioNote kan du spela in en föreläsning och samtidigt skriva anteckningar eller stödord. Varje gång du skriver något taggas dina skrivna ord i inspelningen.

Det innebär att du lätt kan navigera i din inspelning i efterhand. Detta genom att klicka på orden. Då hamnar du precis i inspelningen där du skrev ordet. Det går även att ta foto medan du spelar in (t.ex. en bild på en presentationsbild). Även bilden taggas i inspelningen och är sedan klickbar.

Pris: iOS & Android, 109 kr

Inlästa böcker

Legimus

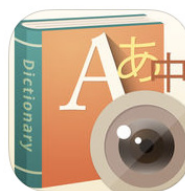
Legimus heter MTM:s katalog som ger dig tillgång till 100.000 talböcker direkt i mobilen.

För att kunna lyssna på talböckerna krävs det att du har en läsnedsättning av något slag.

Inloggning krävs, som du får via ditt bibliotek. Inget intyg eller utredning krävs emellertid.

Pris: iOS & Android, gratis

Översättningsappar

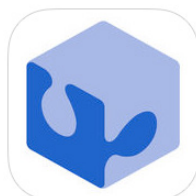

Worldictionary

Worldictionary är en app som översätter de ord som du riktar kameran mot.

Håll siktet i appen riktat på ett ord i en text och ordet översätts till valfritt språk i realtid. Du behöver således inte själv skriva in ordet manuellt.

Pris: iOS & Android, gratisversion finns

Inläsningstjänst

Inläsningstjänst tillhandahåller inlästa läromedel för grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. En skola eller kommun som har ett abonnemang kan ge alla elever tillgång till inlästa läromedel.

Pris: iOS & Android, skol/kommunabonnemang

SayHi

SayHi kan fungera som en slags tolk. Du pratar in en fras, t.ex. ”-Hur mår du?”. Appen översätter därefter din fras till valfritt språk och läser även upp den på det valda språket med hjälp av talsyntes.

Pris: iOS, gratis

Mer information

Läs mer om alternativa verktyg i Johanna Kristenssons blogg; logopedeniskolan.se